

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 42 Volume: 9 Issue: 42

Şubat 2016 February 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TÂCEDDİN II. İBRAHİM BEY DÖNEMİNDE (1423-1464) KARAMANOĞULLARININ HRİSTİYAN DEVLETLERLE İLİŞKİLERİNİN GENEL SEYRİ*
A GENERAL LOOK AT THE RELATIONS KARAMANIDS WITH CHRISTIAN STATES DURING THE REIGN OF TACEDDIN İBRAHİM BEY (1423-1464)

Hasan TAŞKIRAN**

Öz

Karamanoğlu Tâceddin II. İbrahim Bey (1423-1464), seleflerinden aldığı mirası devam ettirerek, sahip olduğu sınırlarını daha da genişletmek veya mevcudu korumak adına etrafında bulunan devletlerle münasebetler kurmuştur. Bu ilişkiler bazen dostane bir şekilde yürütülürken, bazen de çatışma eksenli sürdürülmüştür. Çatışma eksenli ilişkiler genellikle Kilikya Ermeni Krallığı ve Kıbrıs Haçlı Krallığı ile sürdürülmüş ise de, beylik için yeni bir tehdit olarak ortaya çıkan Osmanlıya karşı, İbrahim Bey'in Hristiyan aktörlerle iyi ilişkiler kurmasına yol açtı. Zira Osmanlı devleti doğuda Karamanoğlu beyliği için bir tehdit oluşturduğu gibi batıda da başta Bizans olmak üzere Sırlar, Macarlar, Papalık ve Venedik Cumhuriyeti içinde bir tehdit oluşturmaktaydı. Bunun için İbrahim Bey ve Hristiyan aktörler (Bizans, Papalık, Sırlar, Macarlar ve Venedik Cumhuriyeti), Osmanlıya karşı diplomatik yollarla karşılıklı gönderilen elçiler aracılığı ile bir ittifak kurmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğulları, İbrahim Bey, Ermeniler, Kıbrıs, Venedik, Hristiyan Devletler.

Abstract

Karamanids Taceddin Ibrahim Bey II (1423-1464) gets in contact with the states in neighborhood borders to expand or maintain existing borders by continuing the legacy inherited from his predecessor. These relationships are maintained sometimes in a friendly way, and sometimes in conflicts. Although conflict relationships are often continued with the Armenian Kingdom of Cilicia and Crusaders Kingdom of Cyprus, Ibrahim Bey established good relations with Christian's actors against the Ottomans emerged as a new threat to the principality. Ottoman State was a threat to Karamanids principality in the east and to the Byzantine especially, Serbs, Hungarians, the Papal and Venetian Republic in the West. So Ibrahim Bey and Christian actors (Byzantine, Serbs, Hungarians, the Papal and Venetian Republic) made an alliance against Ottoman State by sending ambassadors to each other.

Keywords: Karamanids, Ibrahim Bey, Armenians, Cyprus, Venezia, Christian States.

GİRİŞ

Karamanoğulları Beyliğinin Moğol istilası ile başlayan Anadolu'ya geliş serüvenleri ve burada yurt tutmalarıyla birlikte yaklaşık olarak 2,5 asır bu coğrafyada varlık göstermişlerdir. Türkiye Selçuklu Devletine tabii olarak Sultan I. Alâeddin Keykubad tarafından Anadolu'nun güneyine, bu günkü Ermenek, Mut ve Toros dağ hattının kuzeyine yerleştirilmişlerdi. Nure Sofu ve oğulları ile başlayan Karaman aşiretinin kendisine bağlı Türklerle kendi devletlerini kurma çabaları özellikle Selçuklu-Kilikya Ermeni Krallığı sınırında fetihlerde bulunarak gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Böylece Karaman Beyleri kendisine bağlı göçbeleri yerleştirmek ve otlaklar elde etmek için başlangıç itibari ile Kilikya Ermeni Krallığı topraklarına saldırmıştır. Sonraları güçlenen Beylik, Hristiyan devletlerle münasebet halkasını Akdeniz sahillerine inmesi ile genişleterek, Kıbrıs Latin Krallığı, Venedik Cumhuriyeti ve Rodos Şövalyeleri ile hem mücadele hem de dostane ittifaklar ekseninde ilişkiler kurmuştur.¹ Anadolu coğrafyasında Osmanlılar ile vermiş oldukları nüfuz mücadelesi ise Karamanoğullarını bu devlete karşı, Papalık, Sırlar, Macarlar, Bizans ve Venedik gibi Batı Hristiyan dünyası ile ittifak kurmalarına yol açmıştır. Karamanoğulları Beylerinin özellikle Osmanlıya karşı Hristiyan dünyası ile elçiler vasıtasıyla kurmuş olduğu yoğun diplomasi, Osmanlı'nın Batıya yönelik fetih hareketlerini olumsuz etkilediği gibi hem Beylik içerisinde hem de İslam dünyası nezdinde kendi itibarlarının sarsılmasına da neden olmuştur.² Osmanlılar, Karamanoğullarını

*Bu çalışma ilgili Doktora tezinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Bkz.; Hasan Taşkiran (2015). *Karamanoğulları Beyliği ve Hristiyan Dünyası ile İlişkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

** Arş. Gör. Dr. Bitlis Eren Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

¹İsmail Hakkı Uzunçarşılı (2011). *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara: TTK Yayınları, s. 1-15; Şehabeddin Tekindağ (1947). *XIII-XV Asır Cenubi Anadolu Tarihine Ait Bir Tetkik*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, s. 1-93; Şehabeddin Tekindağ (1977). "Karamanlılar", *İA*, C. 6, İstanbul: MEB. Yay., s.317-321; Faruk Sümer (2011). "Karamanoğulları", *DİA*, C. 24, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay., s. 455-456; Bilal Gök (2013). "Babailer İsyanı Ve Karaman Beyliği'nin Kurulmasına Etkisi", *Hikmet Yurdu*, C. 6, S. 11, s. 217-233; Kürşat Solak (2011). *Memlûk Devleti'nin Anadolu Beylikleriyle Münasebetleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 38, 43.

²İsmail Çiftçi (2007). "Siyasi Gelişmeler Ekseninde Karamanlı- Kıbrıs ve Venedik Ticari İlişkileri", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, S. 32, s. 146-147; Şehabeddin Tekindağ (1971). "Memlûk Sultanlığı Tarihine Toplu Bir Bakış", *Tarih Dergisi*, S. 25, s. 24-28; George Hill (1948). *A History of Cyprus*, C. III, Cambridge, s. 500-522;

zayıflatmak adına onlarla akrabalık kurarak hanedanı kendi otoritesi altına almaya çalıştıkları gibi Karaman ülkesine de yoğun taarruzlarda bulunmuşlardı.³ Ancak Karaman Beyleri her fırsatta Osmanlılara karşı hem Türk dünyasından (Memlûkler, Akkoyunlular) hem de Batı Hristiyan dünyasından yardımlar alarak onlarla beraber hareket etmiştir. Her ne kadar Karamanoğlu Beyliği Kuruluşundan itibaren Hristiyan devletlerle gerek dostane gerekse de saldırgan eksenli ilişkiler kurmuş olsa da özellikle Karamanoğlu II. İbrahim Bey zamanı, bu ilişkilerin yoğun olarak yaşadığı bir dönemdir.⁴

1. TâceddinII. İbrahim Bey (1423-1464) Zamanı Hristiyan Devletlerle İlk Temas

1.1. Ermeniler ve Kıbrıs Haçlı Krallığıyla Münasebetler

Tâceddinİbrahim Bey Karamanlıların başına geçtiği tarihlerde Kilikya'da her hangi bir Ermeni Baronluğundan bahsetmek mümkün değildi. Zira önceki Karaman Beyleri ve Memlûklerin yoğun saldırıları neticesinde Kilikya'daki Ermeni Baronluğu yıkılmıştı (1375).⁵ Ancak Akdeniz sahilinde stratejik bir noktada olan Gorigos (Kız Kalesi)'de Kıbrıs Haçlı Krallığının nezaretinde etkinliklerini sürdürmekteydiler. II. İbrahim Bey döneminde Ermeniler ve Kıbrıs Haçlı Krallığı ile dostane ilişkiler geliştirmiştir. II. İbrahim Bey'in dedesi Alâeddin Ali Bey zamanında 1367'de Gorigos'u alma teşebbüsünü⁶ tamamlamak için 1448 tarihinde bu kaleye saldırıda bulunarak Kıbrıs Haçlı Krallığı ile karşı karşıya gelmesine neden oldu.⁷ Zira Kıbrıs Krallığı bu kaleyi kendi egemenliğine almış olup, burada yaşayan Ermenilerin hamiliğini üstlenmişti. II. İbrahim Bey dönemi Ermeniler ile münasebetleri bu kaleyle sınırlı kalmıştır.

II. İbrahim Bey, Kıbrıs Haçlı Krallığı ile ilişkileri ise hem dostane hem de çatışma eksenli gelişmiştir. Karamanoğulları Beyliğinin Kıbrıs Haçlı Krallığı ile yakınlaşması ve Memlûklere karşı ittifak kurmasında, Memlûk ve Osmanlı arasında sıkışmış olan beyliğin başta ticari olmak üzere Kıbrıs Krallığının stratejik öneminden dolayı bir çıkış kapısı aramasından kaynaklanmaktadır. Tabii Karamanlıları Kıbrıs Krallığına yakınlaştıran en büyük sebep ise Memlûklerin ve Osmanlıların yakınlaşmasıydı.⁸ Osmanlı devletinin özellikle Karamanlıların idareci tayinine müdahil olması ve Antalya ve Alâiye gibi stratejik konumdaki liman şehirlerine saldırıp buraları kendi idaresi altına almış olması, Memlûklerin saltanat iddiası İbrahim Bey'in kardeşi İsa Bey'in Kahire'ye kaçması, Çukurova bölgesi hâkimiyeti gibi sebeplerden dolayı araları iyi olmayan Karaman-Memlûkler ananevi ittifakını zedelemişti. Böylece Karamanoğullarının Osmanlıya ve Memlûklere karşı tavır almasına yol açmıştır. II. İbrahim Bey'de bu iki devlete karşı yalnız kalmamak ve Akdeniz'e var olmak adına Kıbrıs Haçlı Krallığıyla yakınlaşmaya başladı.

Öyle ki Memlûkler Kıbrıs Haçlı Krallığının Suriye ve İskenderiye sahillerine saldırması ve Memlûklerin Kıbrıs adasının güçlü bir Haçlı merkezi olmasını engellemek için 1424 ve 1426 tarihlerinde adadaki Krallık üzerine 3 sefer düzenledi.⁹ 1426'daki Memlûklerin ada üzerindeki seferi öncesinde Kıbrıs Kralı Janus (1398-1432), Memlûklu sultanlığı ile arasının açık olduğunu bildiği Karaman Beyinden yardım talep etti. II. İbrahim Bey'de adadan gelen bu yardım talebini geri çevirmeyerek kardeşi Ali Bey'i mahiyetine Karamanoğulları Türklerden bir birlik vererek Kıbrıs Krallığının yardımına gönderdi. Ali Bey emrindeki Karamanlı askerler ile Kıbrıs'a gelerek Haçlı krallığının komutasındaki Franklar, Katillon ve Rodoslular ile birlikte Memlûklu saldırılarına karşılık vermeye çalıştı.¹⁰ Temmuz 1426'da Memlûkler donanması Franklar, Rodoslular, Ermeniler ve Karamanlı Türklerden oluşan birleşik Kıbrıs ordusunu mağlup etti. Limosal, Larnaka ve Nikosia zapt edildi. Kral Janus esir edilerek Kahire'ye götürüldü.¹¹

Birleşik Kıbrıs ordusunda Ali Bey komutasındaki Karamanlı Türkler başta adı geçen bey olmak üzere birçoğu Memlûkler tarafından öldürüldüler. Bu durum Karamanoğulları-Memlûkler ilişkilerinde derin bir yara açarken, Kıbrıs Haçlı Krallığı ile Karamanlıları daha da yakınlaştırmıştır. Nitekim II. İbrahim Bey, Kıbrıs Krallığı ile ticari ve stratejik sebeplerden dolayı ilişkilerini sürdürmeye çalışmıştır. Nitekim Kral Janus'un oğlu II. Jean saltanatının ilk yılında (1432),¹² II. İbrahim Bey'e bir elçilik heyeti göndermiştir.

³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı (1937). "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karaman İmâreti Vakfiyesi", *Belleten*, C. I, Ankara: TTK Basımevi, s.1-125.

⁴ Taşkiran, s. 13-14, 96-97.

⁵ İlyas Gökhan (2006). "Memluk Devleti'nin Kilikya Ermenileri ile Siyasi İlişkileri", *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 165, 2006, s. 117-158; Kevork Kalloshyan (2014). "Kilikya Ermeni Krallığının Doğuşu ve Çöküşü", *Yeni Türkiye Dergisi*, S. 60, s. 1-7; Mehlika Aktok Kaşgarlı (1990). *Kilikya Tabii Ermeni Baronluğu Tarihi*, Ankara: Kök Yay., s. 137-138.

⁶ Şikârî (2005). *Karamannâmesi*, (Haz. Metin Sözen ve Necdet Sakaoğlu), İstanbul: Karaman Valiliği ve Belediyesi Yay., s. 179; Şehabeddin Tekindağ (1954). "Karamanlıların Gorigos Seferi (1367)", *Tarih Dergisi*, C. 6, S. 9, s.161-174.

⁷ Tekindağ, "Karamanlılar", *İA*, C. 6, s. 325

⁸ Çiftçioğlu, "Siyasi Gelişmeler Ekseninde Karamanlı- Kıbrıs ve Venedik Ticari İlişkileri", s.146-147.

⁹ Kâzım Yaşar Kopruman (1992). "Memlûkler", *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Ansiklopedisi*, C. VI, İstanbul: Çağ Yay., 517-519.

¹⁰ Tekindağ, "Karamanlılar", *İA*, C. 6, s. 325.

¹¹ Eşref Buharalı (1995). "Kıbrıs'ta İlk Türkler veya Kıbrıs'ın Memlûk Hâkimiyetine Girişi", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S. 95, s. 82-120; Ebru Altan (2002). "Kıbrıs Haçlı Krallığı 1191-1489", *Türkler Ansiklopedisi*, C. 6, Ankara: Yeni Türkiye Yay., s. 699; Kahire'de esir olarak bulunan Kral Janus, Venedik, Ceneviz ve Fransız Konsüllerinin müdahaleleri ile 200.000 duka fideye verildikten ve Memlûkleri metbû tanıdıktan sonra serbest bırakıldı. Bkz.; Tekindağ, "Memlûk Sultanlığı Tarihi Hine Toplu Bir Bakış", s. 26-27.

¹² Hill, *A History of Cyprus*, C. III, s. 500.

LyachinCastrico ve Lyon Naschere¹³ isimindeki bu elçiler Konya'da II. İbrahim Bey tarafından hoş karşılanmışlardı. Hatta meşhur seyyah Bertrandon De La Broquiere'deLarend'e iken Kıbrıs'tan gelen bu elçilik heyeti ile karşılaşmış ve onlarla birlikte Konya'ya giderek II. İbrahim Bey'in huzuruna çıkmıştı.¹⁴Bertrandon De La Broquiere, burada Kıbrıs elçileri ile beraber II. İbrahim Bey'in huzuruna çıkarak burada teşrifat ile ilgili ayrıntılı bilgiler verdiği gibi elçiler ile II. İbrahim Bey arasındaki geçen diyalogları ve elçilerin Kıbrıs Kralından getirmiş olduğu mektubu ve Karamanlı-Kıbrıs arasındaki bundan sonraki ilişkilerin seyri hakkında bize ipuçları vermektedir. Elçiler ona ölen Kral zamanında var olan münasebet ve ittifakın ele alınıp yeniden kurulması için vazifelendirildiklerini anlatmışlardı. II. İbrahim Bey'le elçilerin görüşmelerinde de bulunan Broquiere hükümdarın onlara çok iyi davrandığını ve maksatlarına ulaştıklarını söylemektedir. Aynı elçiler seyyahın ifadesiyle II. İbrahim Bey'in büyük oğlu tarafından da kabul edilmişlerdir.¹⁵ Ancak bu iyi ilişkiler uzun sürmedi. Çünkü II. İbrahim Bey'in Hristiyan devletlerle daha öncede belirttiğimiz üzere Osmanlı ve Memlûklerin bu beyliğe yönelik saldırgan tavırları şekillendirmiştir. Osmanlıya karşı Batı Haçlı dünyası ile ittifak kuran II. İbrahim Bey, İslam dünyası nezdinde yıkılmış olan imajını kurtarmak için Hristiyanlara karşı bir harekete ihtiyaç duymaktaydı. Karamanoğullarının henüz Alâeddin Ali Bey zamanında başlamak üzere ananevi hedefleri olan Kıbrıs Haçlı Krallığının elinde bulunan Gorigos kalesi üzerine sefere çıkmaya karar verdi.¹⁶

II. İbrahim Bey, Kıbrıs Krallığı ile arasını açmak için bir takım girişimlerde bulundu. II. İbrahim Bey, Kıbrıs Kralı II. John'a Kıbrıs'ın Alâiye'ye yıllık beş bin düka ödediğini ileri sürerek aynı rakamın kendisine de ödenmesini istedi. Bunun üzerine Kıbrıs Kralıyla İbrahim Bey arasında elçiler gidip gelmeye başladı. II. İbrahim Bey'le görüşmek üzere Kıbrıs elçisi Maurice Vasein Anamur'a geldi.¹⁷ İbrahim Bey, parayı ödemeyeceğini anlayıp durumu bahane ederek Gorigos'a doğru kara birliklerini sevk ederek hazırlıklara başladı.¹⁸ Bu sırada Rodos'ta Hospital şövalyeleri Kıbrıs'a yardım için beklemekteydiler.¹⁹ Kıbrıslılar II. İbrahim Bey'e Rodos limanlarında ticaret önerdiler. Fakat II. İbrahim Bey'i ikna etmek mümkün olmadı. O, Anamur'dan birliklerini Kıbrıs'a doğru harekete geçirip adaya saldırdı. Jean de Lastic, II. İbrahim Bey'e karşı harekete geçti. Araya elçiler girip Karamanlıların Kıbrıs'a karşı hareketlerini durdurmak istediler. II. İbrahim Bey Kıbrıs Kralının teklifini geçici olarak kabul ederek geri çekildiyse de Gorigos'a karşı emellerinden vazgeçmemişti. Çünkü II. İbrahim Bey, Kıbrıs ve Rodosluları oyalarken askerinin diğer bir kısmı Gorigos'a yaklaşmaktaydı.²⁰ Hatta II. İbrahim Bey bu esnada Kıbrıslı elçi Vasein'le görüşmekteydi. Bunun Kıbrıslıları oyalama taktiği olduğu hemen sonra anlaşıldı. Çünkü II. İbrahim Bey, askeri garnizonu neredeyse boşalmış olan ve 80 yıldır Kıbrıslıların ellerinde tuttukları Gorigos kalesini 1448 yılında fazla bir mukâvemet olmadan ele geçirdi. Kalenin kapıları bazı görüşmeler neticesinde Karamanlılara açılmıştı. Hatta kaynaklarda Kalenin kumandanının Gorigos'u para karşılığı Karamanlılara teslim ettiği kayıtlıdır.²¹

II. İbrahim Bey'in bu başarısına karşılık Kıbrıs Haçlı Krallığı bu beyliğe karşı kendisini güvene almak için ittifak arayışlarına girdi. Nitekim Mısır Sultanı Çakmak'ın da büyük telkinleri ile Alâiye Beyi Lütfi Bey'in Kıbrıs Haçlı Kralı II. Jean ile bir dostluk anlaşması imzalamasını sağlamıştı.²² 7 Eylül 1450 tarihinde taraflarca 4 maddelik olarak imzalanmış olan bu dostluk anlaşmasına göre; her iki tarafında tacirlerinin serbest olarak dolaşabilmesini hedefliyordu. Eğer karşı tarafa bir zarar verilirse bunun bedeli verilecekti, İki tarafta başka bir güç tarafından saldırıya maruz kaldığı haberi gelirse bir birilerine yardım edeceklerdi. Bu anlaşma ile ilgili bir sorun çıktığında ise Jean de Lastic'in hakemliğinde çözülecekti.²³ Dört maddeden oluşan bu anlaşmanın garantörü ise Rodos Şövalyeleri olacaktı.²⁴ Burada dikkati çeken husus hiç şüphesiz Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in 1448'deki Gorigos taarruzu ve Alâiye'ye karşı saldırgan tutumuna karşılık sahildeki hâkimiyetini genişletmek istemesine karşı alınmış bir tedbir veya ittifak maddesiydi.

Akdeniz'de Karamanoğullarına karşı Memlûkler-Rodos ile Kıbrıs-Alâiye dördümlü bir ittifak meydana gelmiş olsa da Kıbrıs Krallığı, Karamanlılar ile yine de ilişkilerini sürdürmek istemiştir. Zira

¹³ Elçilerin isimlerini ünlü seyyah Bertrandon De La Broquiere seyahatnamesinde zikretmektedir. Bkz; Bertrandon De La Broquiere (2000). *Denizşarhı Seyahati (Seyahatnamesi)*, (Çev. İlhan Arda), İstanbul: Eren Yay., s. 181.

¹⁴Broquiere, s. 182-183; Hill, *AHistoryofCyprus*, C. III, s. 499.

¹⁵Broquiere, s. 185-187.

¹⁶Hill, *AHistoryofCyprus*, C. III, s. 518.

¹⁷Hill, *AHistoryofCyprus*, C. III, s. 518-519.

¹⁸Tekindağ, "Karamanlılar", *İA*, C. 6, s. 325-326.

¹⁹ Kıbrıs için Gorigos çok mühimdi çünkü bu bölgedeki sahille karanın en iyi irtibat noktası bu kaleydi. Aynı zaman da Avrupalı tüccarların gelip ticaret yürüttüğü bir kaleyi kaybetmemek, mümkün olduğunca uzun müddet ellerinde tutmak istiyorlardı. Bkz.; Hill, *AHistoryofCyprus*, C. III, s. 519.

²⁰ Ebru Altan (2002). "Templier ve Hospitalier Şövalye Tarikatlarının Kuruluşu", *Belleten*, C. LXVI, S.245, s. 88-93.

²¹ Hill, *AHistoryofCyprus*, C. III, s. 518-519; Francis Beaufort (2002). *Karamanya*, (Çev. Ali Neyzi ve Doğan Türker), Antalya: Akdeniz Medeniyeti Araştırmaları Enstitüsü Yay., s. 239-246; Yahya Başkan (2008). *Orta Anadolu'da Hâkimiyet Mücadelesi (1400-1500)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 86.

²² Tahsin Ünal (2001). *Karamanoğulları Tarihi*, Ankara: Berikan Yay., s. 406.

²³ Seton Lloyd-D. Storm Rice (1989). *Alanya (Alâiyya)*, (Çev. Nermin Sinemoğlu), TTK Yay., Ankara, s. 7.

²⁴ Erdoğan Merçil (1989). "Alâiye Beyliği", *DİA*, C.II, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay., s. 333.

Karaman, Alâiye ve Kıbrıs üçgeninde önemli bir ticaret söz konusuydu. Kıbrıs ve Karamanlılar arasındaki Gorigos meselesine rağmen bu ilişkiler sürse de II. İbrahim Bey'in 1451'de Alâiye'yi kuşatınca buranın hâkimi Lütfi Bey, Kıbrıs Haçlı Kralı II. Jean ile imzalamış olduğu dostluk anlaşmasına istinaden ada kralından yardım istedi.²⁵ Kıbrıs Kralı bu durumun kendi aleyhine gelişmemesi için ve Karamanlılar ile aralarında derin düşmanlıklara yol açmamak ve Alâiye ile imzalamış olduğu anlaşmaya sadık kalmak için ara bir yol bulmaya çalıştı. Bunun için Venediklere başvurarak onların aracılığı ile Karamanoğullarını hem Alâiye hem de Kıbrıs'a yönelik emellerinden vazgeçirmeye çalıştı. Kıbrıs Kralı II. Jean, bunun için Venedik'e bir elçi gönderdi.²⁶ Kralın bu arzusu Venedik senatosunda görüşüldü ve bu görüşmeler neticesinde 22 Haziran 1451'de Venedik'ten bir elçi Karaman'a gönderildi. Bu elçi Francesco Venier isimindeki birisiydi. Yalnız bu elçinin Karaman Beyi ile görüşme içerikleri hakkında bir malumatımız bulunmamaktadır. Fakat II. İbrahim Bey'in saldırgan tutumundan vazgeçmiş olması Venedikli elçinin onu bu meyanda ikna ettiğini göstermektedir.²⁷ Bu tarihten sonra Akdeniz ve adalar denizinde etkili olan Venedik'in Kıbrıs üzerindeki etkisi görülmektedir. Venedik'in Karamanoğullarıyla kurmuş olduğu ilişkinin seyri Kıbrıs Krallığını da etkilemişti.

2. II. İbrahim Bey'in Osmanlıya Karşı Haçlılarla Kurduğu İttifaklar

Karaman-Osmanlı münasebetleri bilindiği üzere Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey zamanından başlamış olup torunu II. İbrahim Bey döneminde hız kazanmıştır. Zira II. İbrahim Bey, Osmanlı tehdidine karşı Karamanoğulları coğrafyası dışında ve aynı inançta olmayan devletlerle ittifak kurmuştur. Özellikle Avrupa'da Osmanlı ilerleyişini durdurmak isteyen ve bunun için başta Macar-Sırp Krallıkları, Bizans, Venedik ve Papalık dünyası teşebbüsleri ile Osmanlıyı Anadolu'da uğraştıracağına inandıkları Karamanoğullarını kıskırtmışlardı. Nitekim hem Bizans hem de Venedikler Osmanlıya karşı Avrupa'da kurulmuş olan ittifaka Karamanoğullarını dâhil etmek için yoğun diplomatik girişimlerde bulunmuş olup, bu devletler tarafından elçiler gönderilmiş ve anlaşmalar sağlanmıştı. Karamanoğlu II. İbrahim Bey, bu ittifaka Sultan II. Murad döneminde 2 defa katılırken, Fatih Sultan Mehmed zamanında ise 1 defaya mahsus olmak üzere sürdürmüştür.²⁸ Osmanlılar ise Batıya doğru Hristiyan dünyasına karşı gaza ve cihat politikası yürütürken Anadolu'da Karamanlıların saldırgan tutumuna mani olmak için devrin mezhep âlimlerinden fetvalar alarak²⁹ Karamanoğulları üzerine yapılan seferleri meşru bir zemine oturtmaya çalışmışlardı.

Karamanoğlu II. İbrahim Bey, Osmanlı'nın beylik üzerindeki nüfuzunu kırmak ve Karamanlıların başına geçmesinde yardım etmiş olan Sultan II. Murad'a vermiş olduğu yerleri geri almak adına Osmanlıların her zaman zayıf bir anını beklemeye koyulmuştur. Osmanlı ise özellikle Balkanlarda Selanik şehrinin Venedik Cumhuriyetinin eline geçmiş olmasını kabullenemiyordu. Önemli bir liman kenti olan Selanik'in elden çıkacağını düşünen Venedikler özellikle Avrupa'da Papalığında içinde olduğu Osmanlılara karşı bir Hristiyan birliği kurma girişimlerinde bulundular. Bunun için Bizanslılarla görüşerek Osmanlı şehzadelerini kullanmasını istemiş ve Macar Kralı Sigismund'u da Osmanlılara karşı tahrik etmişti. Sigismund, o tarihlerde hem Macar Kralı hem de Alman İmparatoru unvanını taşımaktaydı. O, İstanbul'a kadar Slav ve Romen ülkeleri üzerinde hâkimiyet kurmak istemekte ve 1418'den beri de Osmanlılara karşı ayrı ayrı Voyvodaları desteklemek suretiyle mücadelesini devam ettirmekteydi.³⁰

Venedik, Sırp, Macar ve Bizans'tan oluşan müttefikler Osmanlılarla olan mücadelelerini bildikleri Karamanoğullarını da bu ittifakın içine dâhil etmek için faaliyetlerde bulundular.³¹ Karamanoğullarının buradaki konumunu Hristiyan dünyası iyi bilmekteydi. Çünkü Osmanlı Balkanlara hareket ederse geriden Karamanlılar Osmanlıya saldırarak onların geri dönmesini sağlayacaktı. Bu durum II. İbrahim Bey içinde önemliydi. Zira o da Osmanlıya kaybetmiş olduğu arazileri geri almak için fırsat kollamaktaydı.³² Osmanlıların Selanik meselesinden dolayı Balkanlara yönelmiş ve şehri Venediklerden almak için hareket etmişti. Ancak şehri Venediklerden almak için harekete geçince Macar Kralı Sigismund, Tata anlaşmasına göre Belgrad'ı işkâl edince Osmanlı yönünü buraya çevirdiği için Selanik meselesi çözümü gecikmek durumunda kaldı. Fakat 1427'de Balkanlarda Osmanlı lehine önemli gelişmeler oldu. Macar Kralı Sigismund'u yenerek ve Eflak'ta Macar ordularına üstün gelen Sultan II. Murad, Macar Kralı ile 3 yıllık bir

²⁵ Başkan, s. 87.

²⁶ Hill, *A History of Cyprus*, C. III, s. 522.

²⁷ Şerafettin Turan, (1990). *Türkiye İtalya İlişkileri-I (Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine)*, İstanbul: Metis Yay., s. 321.

²⁸ Taşkiran, *Karamanoğlu Beyliği ve Hristiyan Dünyası İle İlişkileri*, s. 96.

²⁹ Uzunçarşılı, "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karaman İmâreti Vakfiyesi," s.127-131; Ramazan Boyacıoğlu (2000). "Karamanoğlu İbrahim Bey Aleyhine Osmanlıların Aldığı Fetvalar," *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyât Fakültesi Dergisi*, S. IV, s. 61-77.

³⁰ Halil İnalcık (1971). "Murad II.," *İA*, C. 8, İstanbul: MEB. Yay., s. 600-603.

³¹ Hoca Sadeddin Efendi (1999). *Tâcü't-Tevârih*, C.II, (Haz. İsmail Parmaksızoğlu), Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., s. 208-209; *16. Asırda Yazılmış Grekçe Anonim Osmanlı Tarihi*, (1973). (Nşr. Ş. Başstav), Ankara., s. 129.

³² İsmail Hakkı Uzunçarşılı (1982). *Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara: TTK Yay., s. 414.

mütareke imzaladı.³³ Bu sırada Venedik ise Karamanlılar ve diğer müttefiklerine ulaşmak adına önemli bir zaman kazanmıştı. Bunun için Venedik Balkanlarda Osmanlı sorununu çözmek için harekete geçti.³⁴

Karamanoğlu II. İbrahim Bey'e bir elçilik heyeti göndermeye hazırlandı. Bunun için Venedik senatosu, 18 Ağustos 1429 tarihli bir raporda, "*Karamanoğlu İbrahim Bey'in Osmanlılara karşı bizimle beraber mücadeleleyeceği anlaşılmaktadır. Kendisine bir elçi göndererek bir ittifak anlaşması kararlaştırılmıştır*"³⁵denmektedir. Senatoda alınan bu karar hemen uygulamaya sokulmuş ve 30 Ağustos 1429'da Giovanni Soranzo, Grand Caraman'a yani II. İbrahim Bey'e gönderilecek elçi olarak seçildi.³⁶ Ancak elçi yola çıkamadı.³⁷ Çünkü II. Murad, 1430 Eylül'ünde Selanik'i Venediklilerden almış ve bir barış antlaşması imzalamıştır. Bundan dolayı ittifakın önemli güçlerinden biri şimdilik saf dışı bırakılmıştı.³⁸

Venedikliler ittifaktan uzaklaşmış görünse de Karaman-Hristiyan ittifakını bu sefer Bizans aracılığı ile yürütüldüğünü görmekteyiz. Zira Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in Balkanlardaki Sırp-Macar Krallığı ile nasıl temasa geçtiği hususunda Gazâvât-ı Sultan Murad bin Mehmed Han isimli Anonim kaynakta önemli bilgiler bulunmaktadır. Esere göre; "*Karamanoğlu bu ahvali duyub bir gün Tekvur'un elçisi gelüb Karamanoğluna Kralımız sana selam eder ve cevabı budur ki asker cem edüb varub Âl-Osman'dan elinden Bursa'yı fethedüb oturasın asla korkmayub öşünmeyesine ger Sultan Murad üzerine gelmeli olursa biz anı deryadan bu yan geçirmemiz dedikde Karamanoğlu dahi Tekvur'un bu dediklerini gerçek kıyas edüb asker cem eylemeğe başladı. Bir gün cümle beylerini katına davet edüb benim muradım Âl-Osman elinden il ve memleketimi alub geçib oturmaktır (...) Onlar dahumühimatını görüb ve hareket edüb kalkdılar ve il ve memleketi urub Osmanîlerden kimini şehid kimini esir etdiler küstahâne geçüb karar eyledi.*"³⁹

Şeklinde aradaki ilişkiyi ifşa eder. Nitekim Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in daha önce Osmanlıya kaptırmış olduğu yerleri geri almaya çalışması diğer Osmanlı kaynaklarında da verilmiş olması Gazavatnâmedeki bilgileri doğrulamaktadır.⁴⁰ Öyle ki Âşıkpaşazade Tarihinde; "*Karamanoğlu'nun Vilkoğlu'yla anlaşması vardır. Bir taraftan Macarlar, diğer yandan da Karamanoğlu yürüyecek ve Müslümanlar kısaca alınacaktır.*"⁴¹

Sultan II. Murad, Balkanlarda Macar ve Sırlar ile uğraşırken, Karamanoğlu II. İbrahim Bey, Anadolu topraklarında oluşan otorite zaafından istifade ederek harekete geçti. Sancak Beyi Şarabdar İlyas'ı esir ile bütün Hamit ilini muhasara etti.⁴² Kardeşi İsa ise Dulkadiroğlu Süleyman Bey, Kadı Burhaneddin oğlu Zeynel-Abidin'i de yanına alarak Akşehir, Konya ve Beyşehir'i aldı. II. İbrahim Bey ise Emirdağ ve Beypazarı'nda yağmalarda bulundu. Sivrihisar kalesini muhasara etti. Kütahya'yı da yağmaladı. Ankara, Seyyidgazi, Bolvadin, Akhisar ve Beyşehir'i tahrip etti.⁴³

Balkanlarda işlerin Osmanlı lehine neticelenmesi üzerine Anadolu'da Sırp ve Macarlar ile beraber hareket edip Osmanlı arazisine saldırmış olan Karamanoğlu II. İbrahim Bey büyük bir tehlikenin içine girmişti. Zira Osmanlılar ile arasındaki ahitten dönmüştü. Öngörülen işbirliği gereğince Sırp ve Macarlar bir taraftan, Karamanoğlu ise diğer taraftan sıkıştırarak, böylelikle Osmanlılar ortadan kaldırılabilecekti.⁴⁴ II. İbrahim Bey bunun üzerine korkmaya başladı. Zira Sultan II. Murad hem Hristiyanlar ile Osmanlıya karşı ittifak yapmasının bedelini ödetmek hem de kaptırmış olduğu araziye onlardan geri almak için Karamanoğulları üzerine sefere çıkma kararı aldı.⁴⁵ Esasında Sultan Murad Sırp Despotu üzerine sefere çıkmadan evvel Karaman üzerine yürümek istemiş fakat önce Balkanlar sonra Anadolu'ya yönelme kararı almıştı.⁴⁶ Bu konuda Hadîdî, "*Karaman cânibini üdite'hîr Gazâsın Üngürüs'ün itdi tedbir.*"⁴⁷ Şeklinde Sultan Murad'ın önce Balkanlara yönelme kararını aktarır.

Karamanoğullarının faaliyetlerini dikkatle izleyen Osmanlı yönetimi, Macarlardan sonra Karaman topraklarına yöneldi. Osmanlı ordusu Akşehir, Konya, Seydişehir ve Beyşehir'i kısaca, İçel hariç Karaman

³³ İncalcık, "Murad II.", *İA*, C. 8, s. 603.

³⁴ *Archiviodi Statodi Venezia (ASV), Senato Secreti Misti Defter*, Nu: 56, s. 189.

³⁵ *ASV, Senato Secreti Misti Defter*, Nu: 57, s. 147.

³⁶ *ASV, Senato Secreti Defter*, Nu: 11, s. 29-30.

³⁷ Freddy Thiriet (1959). *Regestes Des Deliberations Du Senat De Venise Concernant La Romanie (1400-1430)*, C. II, Paris, s. 266, 267; Başkan, s. 51.

³⁸ Âşıkpaşazade (2003). *Âşıkpaşazade Tarihi*, (Haz. Kemal Yavuz ve M.A. Yekta Saraç), İstanbul: K Kitaplığı Yay., s. 190-191; Oruç Bey (1965). *Oruç Bey Tarihi*, (Nşr. Nihal Atsız), İstanbul: Tercüman Yay., s. 83; Delilbaşı, "Selanik'in Venedik İdaresine Geçmesi ve Osmanlı Venedik Savaşı (1423-1430)", s. 587-588.

³⁹ *Gazâvât-ı Sultan Murad bin Mehmed Han, İzladi ve Varna Savaşları (1443-1444)* (1989). (Nşr. H. İncalcık ve M. Oğuz), Ankara: TTK Yay., s. 4.

⁴⁰ Hadîdî (1991). *Tevârih-i Âl-i Osman (1299-1523)*, (Nşr. Necdet Öztürk), İstanbul: Marmara Üniversitesi Yay., s. 190-191; *Anonim Tevârih-i Âl-i Osman (1299-1512)* (2000). (Neşr. F. Giese, Haz. Necdet Öztürk), İstanbul: Marmara Üniversitesi Yay., s. 72; Mehmed Neşri (1995). *Kitâb-ı Cihannümâ*, C. II, (Haz. M. Altay Köymen ve F. Reşit Unat), Ankara: TTK Yay., s. 613.

⁴¹ *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 192.

⁴² Uzunçarşılı, "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karaman İmâreti Vakfiyesi", s. 115.

⁴³ *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 191; Mehmet Sarı (1994). *Gelibolu'lu Zâifî Muhammed'in Gazâvât-ı Sultan Murad*, İstanbul: İÜ., SBE., (Basılmamış Doktora Tezi), s. 205.

⁴⁴ *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 192.

⁴⁵ *Oruç Bey Tarihi*, s. 86.

⁴⁶ *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 191.

⁴⁷ Hadîdî, *Tevârih-i Âl-i Osman (1299-1523)*, s. 191.

illerini ele geçirdi. II. İbrahim Bey'i de ele geçirmek için Bozkır'a geçti. Karamanlıların en güvendikleri Varsaklıların yenilgisi ve Konya'daki birçok Karamanlı ailesinin Afyonkarahisar'a sürgün edilme emri üzerine Karamanoğlu II. İbrahim Bey durumun vahametini anlayarak Osmanlılar ile anlaşmak zorunda kaldı (H. 839-M. 27 Temmuz 1435/ 15 Temmuz 1436).⁴⁸ Böylece II. İbrahim Bey'in Haçlılarla girmiş olduğu ilk ittifaktan kazanım elde edemedi, Osmanlı'nın kendi topraklarına saldırarak beyliğin ağır kayıplar vermesine neden olmuştur.

II. İbrahim Bey, bundan sonra yaklaşık olarak 5, 6 yıl her hangi bir Hristiyan devleti ile Osmanlıya karşı bir ittifaka girmediği gibi tek başına da Osmanlı arazisine saldırıda bulunmadı.⁴⁹ Anadolu'da durum böyleyken Avrupa'da Hristiyan dünyasında önemli hadiseler yaşanmaktaydı. Yeni birlikler ve ittifaklar, yeni bloklar oluşturmaya çalışmaktaydılar. Avrupa'daki bu gelişmelerin başını ise Bizans İmparatorluğu çekmekteydi. Zira Bizans, giderek daha da güçlenen Osmanlı tehdidine karşı mevcut sınırlarını korumak ve ayakta kalabilmek için ittifak arayışlarına girmişti. Nitekim Bizans İmparatoru VIII. İoannes, Osmanlılara karşı Hristiyan birliği için Papa'ya müracaat etti.⁵⁰ 1438 tarihinde İtalya'da İngiltere, Macaristan, Fransa, Venedik ve Bizans İmparatorunun katıldığı toplantıda, 5 Temmuz 1439'da Hristiyan Kiliselerinin birliği ilan edildi.⁵¹

Bizans'ın İstanbul'u Osmanlıya karşı korumak adına atmış olduğu bu adım Venedik ve Macarları memnun etmişti. Zira Venedik, halen Selanik ve Yanya'nın elden çıkışını kabullenememişti ve ticari kazancı bu bağlamda ağır bir darbe yemişti.⁵² 1439'da II. Murad, Sırbistan Despotluğunu Osmanlı eyaleti ilan etmesi 1440'ta Macarları Belgrat'tan atma teşebbüsleri, Sırp'larla Macarları bu ittifaka sokmuştu. Balkanlardaki bu gelişme Hristiyan dünyası içerisinde Osmanlıya karşı hareketlenmelerin fitilini ateşledi. Öyle ki Bizans İmparatoru VIII. İoannes, JanekiTorzella'yı ittifak için elçi olarak İtalya ve Macaristan'a gönderdi.⁵³

Bizans İmparatoru Avrupa'ya elçi gönderirken Anadolu'da Osmanlıların ezeli rakibi Karamanoğullarını da tahrik etmeye çalıştı. Bunun için İmparator, II. İbrahim Bey'i harekete geçirmek için bir mektup gönderdi. Bu mektubun muhtevası ile ilgili Osmanlı kroniklerinde bilgi bulunmasa da Gazâvât-ı Sultan Murad bin Mehmed Han'da; *"Tekvur dedikleri hunzire gelsin (...) yine Karamanoğlunuazdura ve emredüb Karamanoğlu'na nâmeler yazub ve bir belli başlı keşişini Karamanoğluna nâmelerle irsâl eyledi. OlkeşişKaramanoğlunavarub nâmelerini sundu. Karamanoğlu nâmeye nazar kıldı eyitmiş ben ki İstanbul TekvuruyumsenkiKaramanoğlın bizim bu ana değin mukayyed olmadığımız senin ecdâdın hatıradır. Yohsa bu ana değin Osmanoğluna ne Edirne'yi korduk ne Filibe'yi korduk, ne Sofya'yı korduk. Amma biz senin ecdâdından çok eyiliklergörmüşüzki sizin il ve memleketinize el komayoruz. Ve hatta şimdi OsmanoğluUngurus keferesinden yorulmuşdur. (...) imdi eğer sana il ve memleketlâzım ise zamanile il ve memleketini zabturabt edesin (...) Osmanoğlu benüm üzerime gelürdeyühavf edersen asla korkmayasın zîraUngurus Kral'ı ve Yanko Jupan ve despot öteden yürürler ve ben dahi bu yanadanOsmanoğlu namına bir yiğit terbiye eylemişim, anı(onu) dahi Türkün üzerine bir nice asker ile havale ederim Türkün katında olan begler cümlesi gelüp bu düzmeye taparlar. (...)"*⁵⁴

Bu anlatının ışığında Karamanoğullarının Hristiyan dünyası ile birlikte Osmanlı karşısındaki ittifakını ifşa eden önemli bir bilgidir. Bunun yanı sıra Bizans'ın Osmanlıya karşı her yolu mubah sayarak Düzmece Mustafa ile Osmanlı'yı zor durumda bırakacağını bu hususta II. İbrahim Bey'e güven telkinlerinde bulunmaktadır.

Burada müttefikler arasındaki bütün haberleşmeleri sağlayan hiç şüphesiz Bizans idi. Zira hem coğrafi konumu itibari ile hem de Osmanlı tehdidine en yakın olan devlet olması hasebi ile en çok kaygılanan bu devletti. Bunun için ittifakların bir an önce neticeye dökülmesini arzulamaktaydı.

II. İbrahim Bey, Osmanlı'nın Balkanlardaki durumunu ve harekete geçen Hristiyan devletlerini görünce bunu fırsat bilip Osmanlı ile arasındaki anlaşmayı bozarak atasının mülkü olan Beypazarı, Ankara, Seyidgazi ve Kütahya'ya kadar olan şehir ve kasabaları ele geçirdi. Gazâvâtnâme, *"Karamanoğlu bu ahvalde mutali oldu heman dem külahını havaya atub yine tutu (...) sefer mühimmatını ağaz eyledi."*⁵⁵ Osmanlıya karşı II. İbrahim Bey hareket hazırlığında bulunduğunu naklederek. II. İbrahim Bey, Karamanoğlu devlet ricalinin *"kâfire güven olmaz"* uyarılarını kulak ardı edip, Hristiyan devletler ile beraber hareket ederek Osmanlı topraklarına saldırdı.⁵⁶

⁴⁸Oruç Bey Tarihi, s. 86; Neşri, *Kitâb-ı Cihannümâ*, C. II, s.619;Âşıkpaşazade Tarihi, s. 193; Anonim *Tevârih-i Âl-i Osman*, s. 70; *Gazâvât-ı Sultan Murad bin Mehmed Han*, s. 7.

⁴⁹Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s. 24-25.

⁵⁰Dukas (2013).*Kroniği (1341-1462)*, (Çev. V. Mirmiroğlu), İstanbul: Kabcacı Yay., s. 147-150.

⁵¹Ostragorsky (1995). *Bizans Devleti Tarihi*,(Çev. Fikret İşıltan), Ankara: TTK Yay., s. 518-521; Donald M. Nicol (2000).*Bizans ve Venedik (Diplomatik ve Kültürel İlişkiler Üzerine)*, (Çev. Gül Çağalı Güven), İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yay., s. 364.

⁵² Bkz.:Melek Delilbaşı (1976). "Selanik'in Venedik İdaresine Geçmesi ve Osmanlı Venedik Savaşı (1423-1430)", *Belleten*, C.XL, S. 160, s. 573-588, s. 573-588.

⁵³Nicol, s. 368.

⁵⁴*Gazâvât-ı Sultan Murad bin Mehmed Han*, s. 33-34.

⁵⁵*Gazâvât-ı Sultan Murad bin Mehmed Han*, s. 40.

⁵⁶ Başkan, s. 66.

Sultan II. Murad, Karamanlıların Osmanlı arazisine saldırmalarından dolayı Balkanlar üzerine yürümeden evvel bu beyliğe bir tedip seferi düzenleme kararı aldı. Bunun için 1442'de Edirne'den harekete geçerek Karaman toprağına giren Osmanlılar Konya ve Larende'yi harap ettiler. Ancak balkanlarda Macar ve Sırp larca önce Niş sonrada Sofya'nın ele geçirilmiş olması Sultan II. Murad'ı endişelendirdi. Zira Anadolu'da Karamanoğulları Balkanlardaki Hristiyanlar ile beraber hareket etmekteydiler ve geride Osmanlı arazisine saldırarak yıkımlarda bulunmaktaydı. Sultan II. Murad iki cepheden savaşmanın zor olduğunu anlayınca Balkanlardaki meseleyi halledip Anadolu'ya yönelip Karamanlar üzerine yürüme kararı aldı. Bunun için Sultan II. Murad, Temmuz 1444'te anlaşma teklif ederek Edirne'de Segedin anlaşmasıyla Haçlılar ile 11 yıllık bir ateşkes imzaladı.⁵⁷

Batıdaki bu gelişmeler yaşanırken doğuda Karamanoğulları büyük bir tehlikeyle karşı karşıya gelmiştir. Nitekim II. İbrahim Bey'in Haçlılar ile girişmiş olduğu ikinci ittifak neticesinde de yine zararlı çıkan taraf olmuştu. Hatta bu sefer II. İbrahim Bey'in Osmanlıya karşı haçlılarla kurmuş olduğu ittifakı onun İslam dünyasındaki itibarının da sarsılmasına neden olmuştur. Nitekim Sultan II. Murad, Balkanlarda durumu iyileştirince hızlıca Anadolu'ya gelerek Hristiyanların buradaki müttefiki Karamanoğlu II. İbrahim Bey'i cezalandırmak adına beylik üzerine sefer düzenleme kararı aldı. Yalnız burada dikkati çeken husus Türk-İslam tarihinde çok nadiren karşılaşılan bir vakaya tanıklık etmekteyiz. Sultan II. Murad, Karaman Seferini meşrulaştırmak adına Mısır'da dört mezhep kadısından fetva istemiştir.⁵⁸Şafii imamlarından İbn Hacer, Hanefi âlimlerinden Sadüddin-i Deyri, Maliki mezhebi âlimlerinden BedrüddiniTenisi, Hanbeli âlimlerinden Bedrüddin-i Bağdadî ve Hanefi mezhebi âlimi Abdüsselâm-ı Bağdadî'nin fetvaları ve Osmanlı âlimlerinden Amasyalı Abdurrahman Muslihî'nin en sonda tasdiki vardır.

Kaynaklarda Osmanlı'nın Karaman seferine çıkması ve fetva almasının gerekçeli kararı şu şekilde geçmektedir. "(...)Şöyle ki Frenk taifelerinin cümlesi ittifak edip adı geçen Osman oğlunun ülkesini zabt ve istila etmek, Müslümanları katledip mallarını gasp etmek ve yurtlarına yerleşmek üzere kastetmiş ve Osmanoğluyla savaşmak için büyük bir küffar topluluğunu toplamıştır.(...) Karamanoğlu buna muttalî olup Osman oğlunun küffar ile cenke çıkıp savaşmakla meşgul olduğunu ve kendisiyle uğraşmaya mecâli olmadığını öğrendiğinde ahâlisi küffar ile muharebeye giden Osmanlı beldelerinin bir kısmını istila etti. İstanbul hâkimi kâfir ile murâsele edip kendisi bir cenahta kâfir ise başka bir cenahta durup Osmanlıyı ortada bırakarak zayıf düşürmüş kâfirle savaşmasına engel olmuştur."⁵⁹

Osmanlı Karaman yurduna büyük bir sefer düzenledi. II. İbrahim Bey, durumun kötüye gittiğini anlayınca Karaman ilini Osmanlı yıkımından kurtarmak için Osmanlılara barış teklifinde bulundu. Bunun için II. İbrahim Bey, II. Murad'ın kız kardeşi olan eşini ve veziri Server Bey'i sulh akdi için Sultan II. Murad'ın huzuruna yolladı. Bunun üzerine iki taraf arasında bir anlaşmaya varıldı. Anlaşmaya dayalı olarak II. İbrahim Bey, II. Murad'a taahhüt babında bir Ahidnâme,⁶⁰ (Sevgendnâme) veya Musâlaha vermişti.⁶¹

II. İbrahim Bey'in vermiş olduğu ahidnâmenin bizim çalışmamız açısından önemi hiç şüphesiz Karamanoğullarının fetvalarda olduğu gibi burada da Hristiyanlar ile olan ilişkilerini ifşa etmesiydi.⁶²

Karamanoğulları için oldukça ağırda olsa II. İbrahim Bey bu anlaşmayı kabul etmiştir. "II. Murad, batıda ve doğuda belli başlı fütuhâtı geri verip büyük bir ric'at yaparak devleti tehlikeli durumdan kurtarıp her tarafta

⁵⁷Oruç Bey Tarihi, s. 91.

⁵⁸Uzunçarşılı, "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karaman İmâreti Vakfıyesi", s.121-125; Boyacıoğlu, "Karamanoğlu İbrahim Bey Aleyhine Osmanoğullarının Aldığı Fetvalar", s. 61-77.

⁵⁹Uzunçarşılı, "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karaman İmâreti Vakfıyesi", s. 13; Boyacıoğlu, "Karamanoğlu İbrahim Bey Aleyhine Osmanoğullarının Aldığı Fetvalar", s. 65.

⁶⁰Ahidnâme, Kelime anlamı olarak çeşitli ilimlerde farklı anlamlarda kullanılan ahid kelimesi, mastar olarak bir şeyin yerine getirilmesini emretmek, talimat, söz vermek anlamlarına geldiği isim olarak, emir, talimat, taahhüt, antlaşma, yükümlülük, itimat veren söz anlamlarına da gelmektedir. Ahidde hem yemin, hem de kesin söz verme anlamları vardır ki, yemin ahdin dinî ve kutsal yönünü, söz verme ise ahlâkî yönünü oluşturur. Bunun dışında, ittifak hükümleri içeren ve iki taraf arasında imzalanen resmî vesikaya da ahid adı verilmiştir. Bkz.;Mübahat S. Kütükoğlu (1988). "Ahidnâme", DİA, C.1, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.,s. 536; Mustafa Fayda, (1988). "Ahidnâme", DİA, C.1, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay., s. 535.

⁶¹Uzunçarşılı, "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karaman İmâreti Vakfıyesi", s. 121-124; Aköz, "Karamanoğlu II. İbrahim Beyin Osmanlı Sultanı II. Murad'a Vermiş Olduğu Ahidnâme", s.159-178.

⁶²Ahidnâme şu şekildedir. "Ben kim İbrahim Begüm Merhum Mehmed oğlu-el-Karamânî, elimi Tanrı kelâmına koyup, sıdk ve ihlas ile bila hile ve istisna andiçübiderümkî, Merhum ve mağfur Mehmed Han oğlu Murad Begün ve oğlu MehmedBegün şerif nefislerine ve canlarına ve ırzlarına ve dostlarına ve memleketlerine ve vilayetlerine ve vilayetlerindeki şehirlerine ve kalelerine ve kuralarına ve sunurlarına ve oturur raiyetlerine ve göçlerine ve beylerine ve vezirlerine ve sipahilerine ve kullarına ve etbana ve eşyana ve cemi taallukatlarına zahiren ve batman hiç veçhile düşmanlık etmeyim ve ettirmeyim ve etmek isteyene şerik olmayım ve muavenet etmeyim ve kimesne etmek dilese elimden geldiği kadar men ve def idem. Taksirlik etmeyim, dostlarına dost düşmanlarına düşman olan ve devletlerine ziyan gelecek yerde olmayım ve mezkûr Murad begün devletlerin ve rifatların dilemeyen düşmanlarına Müslümanlardan ve küffârdanihfayile ve aşikâre adamım ve haberim ve mektubum varmaya ve mezkûr Murad Begün ve oğlu MehmedBegün düşmanlarından ve bed endişelerinden bana gelen mektubların ve haberlerin aynebildiürem. Ve halklarından kimesne hain olub kalelerinden ve şehirlerinden bana virürlerse almayım. Ve mezkûr Murad Begün ve oğlu MehmedBegün kullarından ve etba' kullarından ve kendülere müteallik olan vilayetlerinden kimesnenin kulluğu veyahut halayığı ve davarı kaçıp gelecek yerde olmayım ve mezkûr Murad begün virem, özür etmeyim bilcümle dostlarına dost düşmanlarına düşman olup her yıl bir oğlumu çeriümla mezkûr Murad Begün hizmetine vereyim. Vallahi bu mezkurata hiçbir veçhile nakzı ahd etmeyim ve akdimi nakzedüb kefaret vermeyim ve verdirmeyim. Vallahi her bar ahdi nakzettüğüme yemin benim üzürime ola ve tallahi doğru and içtim hile ve istisna etmedüm. Ve bu ahdden muhalefetim ve tecavüzüm yoktur. Eğer edecek olursam vallah bu tanrı kelamı bana ve evladına garim olsun."Bkz.;Uzunçarşılı, "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karaman İmâreti Vakfıyesi", s. 120-121; Aköz, "Karamanoğlu II. İbrahim Beyin Osmanlı Sultanı II. Murad'a Vermiş Olduğu Ahidnâme," s.159-178.

sulhu sağladığına inanmaktaydı."⁶³ Bu anlaşma ile Osmanlı Sultanı II. Murad, hem kendi döneminde hem de kendisinden sonra yerine geçen II. Mehmed döneminde de II. İbrahim Bey'in Osmanlı toprağına saldırmayacağı bu manada Hristiyanlar ile işbirliği içine girmeyeceğini taahhüt ederek, Osmanlıya her hangi bir saldırı olduğunda kendilerine askeri destek sağlayacağını belirtmiştir.⁶⁴ Nitekim Haçlılar Segedin anlaşmasını bozunca II. Murad, girişmiş olduğu II. Kosova muharebesinde II. İbrahim Bey ahdine sadık kalarak sefer esnasında Osmanlıya geriden saldırmamıştır.⁶⁵ Yine Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u (1453) fetih hazırlıklarında bulunduğu ve fetih esnasında Batı Hristiyan dünyasının ittifak arayışlarını boşa çıkarmış ve her hangi bir bloğa katılmamıştı.

Böylece Karamanoğlu II. İbrahim Bey, Osmanlılara karşı Balkanlarda başta Bizans olmak üzere Macar-Sırp ve Venediklerin kurmuş oldukları Haçlı ittifakına katılarak tarihinin en büyük hatasını yapmıştır. Bedelini ise hem kendi hâkimiyetindeki Karamanlılar nezdinde hem de İslam dünyası içerisinde, itibarının sarsılmasıyla verdi. Bu durum beyliğin giderek zayıflamasına yol açtı.

3. II. İbrahim Bey Zamanı Karamanoğulları Venedik Münasebetleri

II. İbrahim Bey döneminde Karamanoğlu Venedik ilişkileri, bu cumhuriyetin batıda Osmanlı devletine karşı kurulmuş olan Haçlı ittifakına Anadolu'da bir cephe açma girişimleriyle başlamıştır. Venedik, birliğin diğer üyeleriyle birlikte Osmanlı'nın Balkanlardaki ilerleyişini durdurmak için geriden bu devlete saldıracak bir güce ihtiyaç duyduğu için ve Karamanoğlu-Osmanlı mücadelelerini de iyi analiz ederek, Karamanoğlu İbrahim Bey'i Haçlı ittifakına dâhil etmek istemişlerdir. Venedik'in bu arzusu II. İbrahim Bey'den sonra oğulları zamanında da daha yoğun gerçekleşmiştir. Öyle ki Karamanoğulları son bulana kadar Venediklerin doğudaki en sadık müttefiki olmuştur. II. İbrahim Bey zamanında Venedikler ile ilk temasın ilk haçlı ittifakı için 30 Ağustos 1429'da Giovanni Soranzo, II. İbrahim Bey'e elçi olarak göndermek istemesiyle başlamıştı.⁶⁶ Bu ilişkilerin boyutu bununla da sınırlı kalmamıştır. Zamanla Karamanoğlu-Venedik ilişkileri ticari bir müttefikliğe de dönüşmüştür. Öyle ki İbrahim Bey, Venedik Cumhuriyetine ahitnâme vermiştir.⁶⁷ Bu ahitnameye değinmeden önce iki devleti anlaşmaya götüren süreç olan Karamanoğulları ve Kıbrıs Haçlı Krallığı arasında Venedik'in bu iki müttefiki arasındaki arabuluculuğuna bakmamız gerekmektedir.

II. İbrahim Bey'in Kıbrıs Haçlı Krallığına yönelik saldırgan tutumundan endişe duymaktaydı.⁶⁸ Çünkü İbrahim Bey'in daha evvelden Osmanlı karşısında İslam dünyasındaki sarsılmış imajını geri kazanmak için Doğu Akdeniz'de önemli stratejik bir kale olan Gorigos kalesi üzerine sefer düzenlemiş (1448) ve bu sefer neticesinde kale Karamanlıların eline geçmişti.⁶⁹

Kıbrıs Haçlı Kralı II. Jean, Alâiye hâkimi Lütfi Bey yüzünden Karamanlılar ile aralarında derin düşmanlıklara yol açmamak için Venediklere başvurarak onların aracılığı ile Karamanoğullarını hem Alâiye hem de Kıbrıs'a yönelik emellerinden vazgeçirmeye çalıştı. Kıbrıs Kralı II. Jean, bunun için Venedik'e bir elçi gönderdi.⁷⁰ Kralın bu arzusu Venedik senatosunda görüşüldü ve bu görüşmeler neticesinde 22 Haziran 1451'de Venedik'ten bir elçi Karaman'a gönderildi. Bu elçi Francesco Venier isimindeki birisiydi.⁷¹

Venedik'in temel arzusu İbrahim Bey'i Kıbrıs'a yönelik girişimlerinden vaz geçirmek ve Kıbrıs Krallığı ile aralarını bulup kalıcı bir barış tesis etmektir.⁷² Nitekim 9 Temmuz 1451'de Venier'e verilen talimata göre, önce Girit'e oradan Kıbrıs'a gidip durum değerlendirmesi yapıp ondan sonra II. İbrahim Bey'in yanına gitmesi, Senato tarafından istenmişti. Hatta daha sonra dönüşünde de Kıbrıs'a uğrayarak Krala görüşme neticelerini iletmesini istediler. Yalnız bu elçinin Karaman Beyi ile görüşme içerikleri hakkında bir malumatımız bulunmamaktadır. Fakat II. İbrahim Bey'in Kıbrıs Krallığına yönelik saldırgan tutumundan vazgeçmiş olması Venedikli elçinin onu bu hususta ikna ettiğini göstermektedir.⁷³ Venedik'in göndermiş olduğu elçi aynı zamanda Karamanoğulları ve Venedik Cumhuriyeti arasında sonraki bir tarihte bir ticaret anlaşmasının yapılmasının zeminini hazırlamıştı.⁷⁴

⁶³ İnalçık, "Murad II", *İA*, C. 8, s. 608-609.

⁶⁴ O seferde Karamanoğlu'ndan adamlar geldi. Gazaya asker gelince cebeliler gösterildi. Yani askerinin zırhlı birliklerini gördü ve her birini teker teker gözden geçirdi. Karamanoğlu'ndan gelen askerleri de görmek istedi. Oradan gelen askerinin başına, "Sen de adamlarını getirip göster" dediler. O da zırhlı askerini gösterdi. (...) Sonra padişah Akçaylıoğlu'na dönüp "Benim onun yardımına ihtiyacım yoktur. Allah'ın yardımı ile, amma bir sebeple gönderdiği iyi olmuş." Bkz.: *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 209-210.

⁶⁵ Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s. 28.

⁶⁶ ASV, *Senato Secreti Defter*, Nu: 11, s. 29-30.

⁶⁷ ASV, *Commemoriali Defter*, Nu: 14, s. 119.

⁶⁸ Hill, *A History of Cyprus*, C. III, s. 522.

⁶⁹ Hill, *A History of Cyprus*, C. III, s. 518-522; Tekindağ, "Karamanlılar", *İA*, C. 6, s. 322-323.

⁷⁰ Hill, *A History of Cyprus*, C. III, s. 522.

⁷¹ ASV, *Senato Secreti Mare Defter*, Nu: 4, s. 59; Freddy Thiriet (1961). *Regestes Des Deliberations Du Senat De Venise Concernant La Romanie (1431-1463)*, C. III, Paris, s. 166; Turan, *Türkiye İtalya İlişkileri-I (Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine)*, s. 321; Hill, *A History of Cyprus*, C. III, s. 521-522.

⁷² ASV, *Senato Secreti Defter*, Nu: 19, s. 50.

⁷³ Turan, *Türkiye İtalya İlişkileri-I (Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine)*, s. 321.

⁷⁴ ASV, *Senato Secreti Mare Defter*, Nu: 4, s. 68-69.

Osmanlı'nın Anadolu'ya yönelik girişimleri ve İstanbul'un fethi için hazırlıkları, Boğaz kesen (Rumeli) Hisarının yapılmış olması ve Venediklerin Gelibolu ve Marmara denizine giremeyecek olması bu Cumhuriyeti iyice rahatsız etmeye başlamıştı.⁷⁵ Bir de Bizans'ın II. Mehmed'in İstanbul'u fethedeceğine yönelik hazırlıklarının olduğunu ve bunun içinde Papalık ve diğer Hristiyan dünyasına yardım tedbirleri için çağrılarda bulunmaktaydı.⁷⁶

Batılı Hristiyan devletler, II. Mehmed'e karşı bir ittifak oluşturmaya çalıştılar. İslam dünyası içerisinde de Hristiyanlar ile müttefik olacak devlet ise Karamanoğulları görülmekteydi. Daha önce Kıbrıs için Karamanoğlu II. İbrahim Bey ile görüşmüş olan Venedik, ikili arasındaki anlaşmazlığı gidermede başarılı olmuştu. Şimdi Osmanlı'nın baskısına karşılık hem II. İbrahim Bey hem de Venedikler bir birilerinin müttefikliğine ihtiyaç duymaktaydılar. Nitekim Francesco Venier'in Karamandan getirmiş olduğu haberler ve edinmiş oldukları olumlu izlenimler neticesinde Venedik Senatosunun II. İbrahim Bey ile özel bir anlaşma yapma kararı aldı. Bunun için de 1452 yılının sonlarına doğru Giovanni Mocenigo Karamanoğulları ülkesine gönderdiler. 12 Şubat 1453 tarihinde bir ticaret antlaşması yapıldı.⁷⁷

Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in Venedik elçisi Giovanni Mocenigo'ya verdiği ahidnâme, Türkçe, Arabça ve Latince olmak üzere üç dilde kaleme alınmıştı. Üç farklı dilde yazılmış olmasının sebebinin "daha açık olması" için yapılmıştı. Böylece kabul edilen hükümler ülkelerin her tarafında rahatlıkla anlaşılması öngörülmekteydi. Ancak II. İbrahim Bey'in Venediklere vermiş olduğu bu ahitnâmenin Türkçe ve Arapça dillerindeki örnekleri maalesef günümüze ulaşamamışlardır. Ancak Venedik Devlet Arşivinde yapmış olduğumuz araştırmalar neticesinde ahitnâmenin Latinesine ulaştık.

Antlaşmanın maddeleri kısaca şu şekildedir.

I. Venedik Docu Francesco Foscari antlaşma hükümlerine hem kendisinin, hem de İbrahim Bey'in kendisinden sonra gelecek olanların bu antlaşmaya uyacağına dair yemin etmektedirler.

II. Ahidnâme'de Venedik tebaasına Karaman topraklarında hiçbir gümrük vergisi ödemeksizin ticaret yapabileceklerdi. Ayrıca Karaman topraklarına serbestçe mal taşıyabilecek ve aldıklarını serbestçe taşıyabileceklerdi.

III. Venedikliler Karaman topraklarında konaklayabilecekler, kendilerine konaklayabilecekleri bir yer verilecekti.

IV. Venedikliler tartılarında kendi ölçü birimlerini kullanabileceklerdi.

V. Karaman topraklarına gelecek Venediklilerin can ve mal güvenliği temin edilecekti.

VI. Venedikliler Karaman ülkesinde bir ya da birkaç konsolos bulundurabileceklerdi. Bu konsolosların görev süresi bir ya da iki yıl olacaktı. Bu konsoloslar Karaman topraklarında bulunan Venedik vatandaşlarının hukuki davalarına bakabileceklerdi.⁷⁸

II. İbrahim Bey, bu ahidnâmenin yanında Venedik Doc'u Francesco Foscari'ye bir mektup göndermiştir. Bu mektubunda, Papa III. Calixtus'a ve Ragona Kral'ına da aynı mektubu yazdığını belirten II. İbrahim Bey, Venedik Doc'una "haşmetli hükümdar yüce dost ve çok aziz birader, bize muhabbetle bağlı bulunan siz kardeşimin sadık elçisi, Giovanni Mocenigo yanına geldi. Aramızdaki dostluğu takviye için onun talep ettiği bütün muafiyetleri ve kolaylıkları resmi bir imtiyaz fermanım halinde siz biraderime bahşettim. Sonra mezkûr elçi ile defaetle görüştük. O benim samimi arzularımı anladı. Kendisinden bunları siz kardeşime ıblağ etmesini istedim. Onun sözlerine benim ağzımdan çıkmış gibi itimat ediniz. Bununla beraber memnun kalacağımız bir şey olarak hemen söyleyeyim ki size ve bize faydalı olacak bir biçimde düşmanımıza karşı hareket etmeye hazırım. Bu hususta Papa'ya ve Ragona Kral'ına yazıyorum. Bir şeyler yapınlar. Sizin şimdiye kadar yaptığımız gibi ortak düşmanımıza karşı hareket etmesinler. Bunun için özenle ve devamlı olarak hazırlanmak icap eder."⁷⁹

II. İbrahim Bey'in buradaki "ortak düşmandan" kastettiği hiç şüphesiz Sultan II. Mehmed yani Osmanlılardı.

12 Şubat 1453 Karaman-Venedik antlaşmasının başlıca özellikleri; Tek yanlıydı, Venedik tebaasına ticaret serbestliği tanınırken her türlü gümrük ve vergiden de bağışık tutulmuşlardı. Venedik tacirlerine oturma hakkı verilirken onlara özel konut ve ticaret yeri verilmesi de öngörülmüştü. Venedikli tüccarlar Türklere mal satışlarında bile kendi Venedik ölçü ve tartılarını kullanabileceklerdi. Nihayet şimdiye kadar Signoria'nın Türk devletleri ile yaptığı antlaşmalarda yer almamış⁸⁰ olan bir başka hüküm bu ahidnâmede

⁷⁵ Halil İnalçık (2014). *Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I*, Ankara: TTK Yay., s. 123-125.

⁷⁶ Franz Babinger (2013). *Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı*, (Çev. Dost Körpe), İstanbul: Oğlak Yay., s. 82-85.

⁷⁷ ASV, *Commemoriali Defter*, Nu:14, s. 119-120.

⁷⁸ Turan, *Türkiye İtalya İlişkileri-I (Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine)*, s. 321-322; Uzunçarşılı, "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karaman İmâreti Vakfiyesi," s. 124; Ünal, *Karamanoğulları Tarihi*, s. 413.

⁷⁹ Turan, *Türkiye İtalya İlişkileri-I (Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine)*, s. 323-324; Şerafeddin Turan (1965). "Fatih Mehmed Uzun Hasan Mücadelesi ve Venedik", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.3, S. 4-5, s. 71-121; Başkan, s. 118.

⁸⁰ Venediklerin Karamanlılardan almış olduğu ahitnâme bu Cumhuriyetin hem Osmanlılarla hem de diğer Anadolu Beylikleri ile imzalamış oldukları anlaşmalarda bile bu denli geniş imtiyazlar tanınmamaktaydı. Bkz.; İnalçık, *Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I*, s. 103-104; Sahil Beyliklerinin Venedik ve Cenevizlerle ticari ilişkisi için Bkz.; Serdar Çavuşdere (2007). *14. Yüzyıl İtalyan Kaynaklarında (Zibaldone Da Canal*,

öngörölmüş ve atanacak Venedik Konsoloslarına Venedik tebaasının yönetimi ve denetimi dışında özel yargı hakkı tanınmıştı.⁸¹

II. İbrahim Bey'in Venedik'e vermiş olduğu ahitten sonra çok geçmeden Osmanlı Sultanı II. Mehmed, İstanbul'u fethederek (1453) Batı Hristiyan dünyasının İstanbul'u korumak adına girişmiş oldukları ittifaklarını boşa çıkarmış oldu.⁸²

Papa V. Nicolus'un yerine geçen III. Calixtus'da selefi gibi kardinalleri ve Hristiyan dünyasındaki hükümdarların güçlerini birleştirip, Türklere karşı saldırmaya ikna etmeye çalışmıştır. Nitekim Mart 1456'da Haçlı seferinin başlatılması çağrısında bulundu.⁸³ Burada Venedik Cumhuriyetinin stratejik rolü büyüktü. Venedik doğu ile batı arasında adeta bir köprü vazifesi görmekteydi. Nitekim Batı Hristiyan dünyası doğudaki müttefik arayışını Venedik'i aracı olarak kullanmaktaydı. Tarihi seyir içerisinde Osmanlı düşmanlığı üzerinden Karamanoğullarının Hristiyanlarla ittifakını Venedik sağlamaktaydı. Aynı şekilde Osmanlıya karşı Karamanoğlu ve Akkoyunlu ile Hristiyanlar ile işbirliğini sağlayanda bu cumhuriyetti. Ancak şunu ifade etmeliyiz ki Venedik'in Karamanoğulları ile müttefikliği II. İbrahim Bey'in bu devlete vermiş olduğu ahitin dışında her iki tarafta kayda değer pek bir netice elde edememişlerdi. İttifaklar tam manası ile eylemlere dökülemedi.⁸⁴

Osmanlı'nın Balkanlarda ve Ege adalarındaki Venedik kolonilerine yönelik saldırıları bu Cumhuriyeti yeni ittifaklara sürüklemişti. Venedik senatosu, Fatih Sultan Mehmed ile 1463-1479 yılları arasında on altı yıl sürecek olan savaşın henüz başlangıcında Osmanlıya karşı müttefik arayışlarına girmişti.⁸⁵ Venedik, Sultan Fatih'in Anadolu içlerine yönelik saldırılarını önlemeye çalışan Karamanoğulları Beyliğiyle daha önce de bir takım ittifak girişimlerinde bulunmuştu. Ancak bu tarihlerde Yakındoğu'da Osmanlıya karşı durabilecek bir güç daha vardı. O da Akkoyunlu Devletiydi.

Bu tarihlerde Venedik senato tutanaklarına, Karamanoğullarının Akdeniz'de önemli bir tüccar olan MarcoCorner'nin gemilerine yönelik bir korsanlık girişimi olduğunu bilgisi yer almaktadır.⁸⁶ Bilindiği üzere II. İbrahim Bey'in Venedik Doc'uFrancescoFoscari'yeahitnâme vermişti. Karaman Bey'i ve tebaası ahitnâmeye aykırı bir tutum içerisine girmemiştir. Nitekim aynı belgenin devamında olayın incelenmesi için NicoloDonado görevlendirilmiştir. NicoloDonado aynı zamanda Karaman ülkesindeki Venedikli tüccarlar hakkında da bilgi toplama görevi verilmiştir. Yapılan çalışma neticesinde korsanlık faaliyetinin Karamanlılar tarafından yapılmadığını tespit etmiştir.⁸⁷

Venedik, Anadolu'daki tüm bu gelişmeleri takip edip, Osmanlıya karşı bu iki güçten istifade etmek istedi. Nitekim Venedik Senatosu 2 Aralık 1463'te üç muhalif altı çekimsiz ve yüz on oy ile Karamanoğlu II. İbrahim Bey ve Akkoyunlu Uzun Hasan Bey'le ittifak kurma kararı aldı.⁸⁸ Bunun için II. İbrahim Bey'e elçi olarak AndreaCorner'uyu gönderdiler.⁸⁹ Bu elçi Rodos'tan Karaman'a geçerek II. İbrahim Bey ile buluşup, Osmanlılara karşı ortak hareket etme kararı aldılar.⁹⁰ Ancak Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in (Zilkade-Zilhicce 868/Temmuz-Ağustos 1464) henüz 60 yaşındayken vefat etmesiyle bu beyin döneminde bir Karaman-Venedik ittifakı yine akamete uğradı.⁹¹ Fakat II. İbrahim Bey'in ölmesinin ardından Venedik'in bu ittifak arayışı Karaman Bey'inin oğulları döneminde de sürmüş olup daha aktif bir hal almıştır.⁹²

SONUÇ

Karamanoğulları Beyliğinde yaklaşık olarak 40 yıl hüküm sürmüş olan II. İbrahim Bey (1423-1464), zamanında kendi coğrafyasındaki devletlerinin yanı sıra sınırlarının ötesinde ki devletlerle münasebet kurmuştur. Özellikle Orta Anadolu coğrafyasında beyliğin sınırlarını genişletmek veya mevcudu korumak adına Hristiyan devletler ile bir takım girişimlerde bulunmuştur. II. İbrahim Bey sınırlarına yakın olan Hristiyan devletlerle yani Kıbrıs Haçlı krallığı ve Ermenilerle mücadele eksenli ilişkiler yürütürken, sınırlarının uzağında bulunan Bizans, Macar-Sırp ve Venediklerle dostane eksenli münasebetler

FrancescoBalducciPegolotti, *PignolZucchello) Türkiye Ticaret Tarihine Dair Kayıtlar*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Kahramanmaraş:Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 18-67.

⁸¹ Turan, *Türkiye İtalya İlişkileri-I (Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine)*, s. 323.

⁸² Tursun Bey (1977). *Târîh-i Ebü'l-Feth*, (Haz. A. Mertol Tulum), İstanbul: Baha Matbaası, s. 46-50; İnalçık, *Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I*, s. 133-135.

⁸³ Hill, *A History of Cyprus*, C. III, s. 523-525; Babinger, *Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı*, s. 137.

⁸⁴ HansPfeffermann (2013). *Rönesans Papalarının Türklerle İşbirliği*, (Çev. Kemal Beydilli), İstanbul: Yitik Hazine Yay., s. 55.

⁸⁵ Babinger, *Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı*, s. 226.

⁸⁶ ASV, *Senato DeliberazioniMare Defter*, Nu: 7, s. 60.

⁸⁷ ASV, *Senato DeliberazioniMare Defter*, Nu: 7, s. 61.

⁸⁸ Thiriet, *RegestesDesDeliberationsDuSenat De VeniseConcernantLa Romanie(1431-1463)*, C. III, s. 252.

⁸⁹ ASV, *Senato Secreti Defter*, Nu: 21, s. 209.

⁹⁰ JosaphatBarbaro (2009). *Anadolu ve İran'a Seyahat*, (Çev. Tufan Gündüz), İstanbul: Yeditepe Yay., s. 40-50; Mahmut Şakiroğlu (1978). "Venedik Elçileri Barbaro ve Contari'ninSeyahatları", *Bellekten*, C. XLII, S. 165, s. 156-159; Turan, "Fatih Mehmed Uzun Hasan Mücadelesi ve Venedik", s. 71-121.

⁹¹ Neşri, *Kitâb-ı Cihannümâ*, C. II, s. 773; Oruç Bey Tarihi, s. 120; Sapancalı Hüsnü (2010). *Karamanoğulları Hayât ve Vakâyi' Tarihiyyeleri*, (Haz. Nevzat Topal), Konya: Kömen Yay., s. 60; Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, s. 30; Tekindağ, "Karamanlılar", *İA*, C. 6, s. 326; Şikâri, s. 234-235.

⁹² Babinger, *Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı*, s. 237-238.

geliştirmiştir. Sınırlarının yakınındaki Kıbrıs Haçlı Krallığıyla ilişkilerinin olumsuz bir seyirde olması, iki devletin hâkimiyet sahasının çakışmasından kaynaklanmaktaydı. Ancak Batı Hristiyan dünyası ile müttefikliği ise ortak düşman olan Osmanlıya karşı bir birleşmedir. II. İbrahim Bey'in Osmanlıya karşı Batı Hristiyan dünyası ile ittifakı Karamanlıların, Osmanlı düşmanlığını kazanmasına ve İslam dünyası nezdinde kendisinin itibarının sarsılmasına neden olmuştur. Böylece Karamanoğlu beyliğinin giderek zayıflamasına ve yıkılış sürecine girmesine neden olmuştur. Kısacası Tâceddin II. İbrahim Bey döneminde Karamanoğulları beyliği Hristiyan devletlerle inişli çıkışlı yoğun ilişkilerde bulunmuştur.

KAYNAKÇA

1. Arşiv Belgeleri:

ArchiviodiStatodiVenezia (Venedik Devlet Arşivi), (ASV).

ASV, *Commemoriali Defter*, Nu: 14, s. 119-120.

ASV, *Senato DeliberazioniMare Defter*, Nu: 7, s. 60-61.

ASV, *Senato Secreti Defter*,Nu:11, s. 29-30.

ASV, *Senato Secreti, Defter*,Nu: 19, s. 50.

ASV, *Senato Secreti, Defter*, Nu:21, s. 209.

ASV, *Senato Secreti Misti Defter*, Nu:56, s. 189.

ASV, *Senato Secreti Misti Defter*, Nu:57, s. 147.

2. Diğer Kaynaklar:

AGOSTON, Gabor (1995). "KaramaniaThe Anti

OttomanChristianDiplomacyAndTheNonExistingHungarianKaramanidDiplomaticRelations Of 1428", *ActaOrientalia*, Vol, XLVIII/3, s. 267-274.

ALTAN, Ebru (2002). "Kıbrıs Haçlı Krallığı (1191-1489)", *Türkler Ansiklopedisi*, C. 6, Ankara: Yeni Türkiye Yay..s. 695-700.

(2002). "Templier ve Hospitalier Şövalye Tarikatlarının Kuruluşu", *Belleten*, C. LXVI, S.245, s. 87-94.

AKIN, Hicran (1987). "XV. Yüzyıl Lâtince Macar Kroniği ChronicaHungarorum'un Türk Tarihi Bakımından Değeri" *Belleten*, C.LI, S. 200, s. 694-698.

AKÖZ, Alaaddin (2005). "Karamanoğlu II. İbrahim Bey'in Osmanlı Sultan'ı II. Murad'a Vermiş Olduğu Ahidnâme", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.18, s.159-178.

ANONİM TEVARİH-İ ÂL-İ OSMAN (1299-1512) (2000). (Nşr. F. Giese, Haz. Necdet Öztürk), İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.

ÂŞIKPAŞAZADE (2003). *Âşıkpaşazade Tarihi*, (Haz. Kemal Yavuz ve M.A. Yekta Saraç), İstanbul: K Kitaplığı Yayınları.

BABİNGER, Franz (2013). *Fatih Sultan Mehmed ve Zamani*, (Çev. Dost Körpe), İstanbul: Oğlak Yayınları.

BAŞKAN, Yahya (2007). *Orta Anadolu'da Hâkimiyet Mücadelesi (1400-1500)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BEAUFORT, Francis (2002). *Karamanya*, (Çev. Ali Neyzî ve Doğan Türker), Antalya: Akdeniz Medeniyeti Araştırmaları Enstitüsü Yayınları.

BERTRANDON DE LA BROQUIERE (2000). *Deniz aşırı Seyahati*, (Çev. İlhan Arda), İstanbul: Eren Yayınları.

BUHARALI, Eşref (1995). "Kıbrıs'ta İlk Türkler veya Kıbrıs'ın Memlûk Hâkimiyetine Girişi", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S. 95, s. 82-120.

BOYACIOĞLU, Ramazan (2000). "Karamanoğlu İbrahim Bey Aleyhine Osmanoğullarının Aldığı Fetvalar", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 4, s.61-77.

ÇAVUŞDERE, Serdar (2007). *14. Yüzyıl İtalyan Kaynaklarında (Zibaldone Da Canal, FrancescoBalducciPegolotti, PignolZucchello) Türkiye Ticaret Tarihine Dair Kayıtlar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Kahramanmaraş:Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇİFTÇİOĞLU, İsmail (2007). "Siyasi Gelişmeler Ekseninde Karamanlı-Kıbrıs ve Venedik Ticari İlişkileri", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, S. 32, s. 142-155.

DARKOT, Besim (1977). "Kıbrıs", *İA*, C. 6, İstanbul: MEB Yayınları, s. 672-676.

DELİLBAŞI, Melek (1976). "Selanik'in Venedik İdaresine Geçmesi ve Osmanlı Venedik Savaşı (1423-1430)", *Belleten*, C.XL, S. 160, s. 573-588.

DEMİRKENT, Işın (2002). "Kıbrıs", *DİA*, C. 25, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s.371-374.

DUKAS, (2013). *Kroniği (1341-1462)*, (Çev. V. Mirmiroğlu), İstanbul: Kabalıcı Yayınları.

GAZAVAT-I SULTAN MURAD BİN MEHEMMED HAN (1989). (Nşr. H. İnalçık- M. Oğuz), Ankara: TTK Yayınları.

GÖK, Bilal (2012). "İbrahim Bey Devri (1423-1464) Karaman-Osmanlı Münasebetleri", *Hikmet Yurdu Dergisi*, C. 5, S. 10, s.107-121.

GÖKHAN, İlyas (2012). "Türkiye Selçukluları ile Kilikya Ermenileri Arasındaki Siyasi İlişkiler", *Neveşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 1, s. 70-108.

HADİDİ (1991). *Tevârih-i Âl-i Osman*, (Nşr. Necdet Öztürk), İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.

HİLL, George (1948). *A History Of Cyprus*, C.II-III, Cambridge.

HOCA SADEDDİN EFENDİ (1991). *Tâcü'tTevârih*, C.II, (Haz. İsmail Parmaksızoğlu), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

İNALCIK, Halil (1971). "II. Murad", *İA*, C. 8, İstanbul:MEB Yayınları, s. 598-615.

İNALCIK, Halil (2014). *Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I*, Ankara: TTK Yayınları.

JOSAPHAT BARBARO (2009). *Anadolu ve İran'a Seyahat*, (Çev. Tufan Gündüz), İstanbul: Yeditepe Yayınları.

KALLOSHYAN, Kevork (2014). "Kilikya Ermeni Krallığının Doğuşu ve Çöküşü", *Yeni Türkiye Dergisi*, S. 60, s. 1-7.

KAŞGARLI, MehlikaAktok (1990). *Kilikya Tabi Ermeni Baronluğu Tarihi*, Ankara: Kök Yayınları.

KARAMAN, Şaban (2000). *Osmanlı Karamanoğulları İlişkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KARAMAN, Şaban (2005). *Osmanlı Karamanoğulları İlişkileri (Karaman Tarihi ve Kültürü)*, Karaman: Karaman Valiliği Yayınları.

KOPRAMAN, Kâzım Yaşar (1992). "Memlûkler", *DGBİT*, C. 6, İstanbul: Çağ Yayınları, s. 433-476.

MEHMED NEŞRÎ (1995). *Kitâb-ı Cihannümâ*, C. II, (Haz. M. Altay Köymen ve F. Reşit Unat), Ankara: TTK Yayınları.

MERÇİL, Erdoğan (1989). "Alâiye Beyliği", *DİA*, C.II, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 332-333.

NİCOL, Donald M. (2000). *Bizans ve Venedik Diplomatik ve Kültürel İlişkiler Üzerine*, (Çev. Gül Çağalı Güven), İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.

- PFEFFERMANN, Hans (2013).*Rönesans Papalarının Türklerle İşbirliği*, (Çev. Kemal Beydilli), İstanbul: Yitik Hazine Yayınları.
- ORUÇ BEY (1965). *Oruç Bey Tarihi*, (Nşr. Nihal Atsız), İstanbul: Tercüman Yayınları.
- OSTROGORSKY, George (1995).*Bizans Devleti Tarihi*, (Çev. Fikret İşıltan), Ankara: TTK Yayınları.
- SAPANCALI HÜSNÜ(2010). *Karamanoğulları Hayât ve Vakâyi' Tarihîyyeleri*, (Haz. Nevzat Topal), Konya:Kömen Yayınları.
- SOLAK, Kürşat (2011).*Memlûk Devletinin Anadolu Beylikleri ile Münasebetleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi,İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SÜMER, Faruk (2001). "Karamanoğulları",*DİA*, C. 24, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s.454-460.
- ŞAKİROĞLU, Mahmut (1978). "Venedik Elçileri Barbaro ve Contari'nin Seyahatları",*Belleten*,C. XLII, S. 165, s.151-167.
- SETON Lloyd-D. Storm Rice (1989). *Alanya (Alâiyya)*, (Çev. Nermin Sinemoğlu), Ankara: TTK Yayınları.
- ŞİKÂRİ (2005).*Karamannâmesi*, (Haz. Metin Sözen ve Necdet Sakaoğlu), İstanbul: Karaman Valiliği ve Belediyesi Yayınları.
- TAŞKIRAN, Hasan (2015). *Karamanoğulları Beyliği ve Hristiyan Dünyası İle İlişkileri*, Kayseri: Erciyes Üniv. SBE., (Basılmamış Doktora Tezi).
- TEKİNDAĞ, Şehabeddin (1965). "Karamanlılar",*İA*, C. 6, İstanbul: MEB. Yayınları, s. 316-330.
- (1954). "Karamanlıların Gorigos Seferi",*Tarih Dergisi*, C. 7, S. 9, s. 161-174.
- (1947).*XIII-XV. Asır Cenûbi Anadolu Tarihine Ait Bir Tedkik*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi,Edebiyat Fakültesi.
- (1963). "Son Osmanlı-Karaman Münasebetleri Hakkında Araştırmalar",*Tarih Dergisi*, C. 13, S. 17-18, s.43-76.
- (1971). "Memlûk Sultanlığı Tarihine Toplu Bir Bakış",*Tarih Dergisi*, S.25, s. 1-38.
- THİRİET, Freddy (1959).*RegestesDesDeliberationsDuSenat De VeniseConcernant La Romanie(1400-1430)*, C. II, Paris.
- (1961). *RegestesDesDeliberationsDuSenat De VeniseConcernant La Romanie(1431-1463)*, C. III, Paris.
- TURAN, Osman (1964). "Orta Çağlarda Türkiye Kıbrıs Münasebetleri",*Belleten*, C. XXVIII, S. 109, s.209-227.
- TURAN, Şerafettin (1990).*Türkiye İtalya İlişkileri I (Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine)*, İstanbul: Metis Yayınları.
- (1965). "Fatih Mehmed Uzun Hasan Mücadelesi ve Venedik",*Tarih Araştırmaları Dergisi*,C. III, S. 4-5, s. 71-121.
- TURSUN BEY (1977).*Târîh-i Ebû'l-Fethi*, (Haz. A. Mertol Tulum), İstanbul: Baha Matbaası.
- UZUNÇARŞIL, İ. Hakkı (2011).*Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara: TTK Yayınları.
- (1937). "Karamanoğlu Devri Vesikalarından İbrahim Bey'in Karamanîmâreti Vakfiyesi",*Belleten*, C. I, s. 56-164.
- (1982).*Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara: TTK Yayınları.
- ÜNAL, Tahsin (2001).*Karamanoğulları Tarihi*, Ankara:Berikan Yayınları.
- YİNANÇ, Mükrimin Halil (1978). "Alâiye",*İA*,C. 1, İstanbul: MEB. Yayınları, s. 288.
16. ASIRDA YAZILMIŞ GREKÇE ANONİM OSMANLI TARİHİ, (1373-1512) (1973). (Nşr. Ş. Baştav), Ankara: AÜDTCF Yayınları.